

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **Okresní soud v Hodoníně**, se sídlem Velkomoravská 2269/4, Hodonín, na ochranu proti nečinnosti žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 6. 2021, č. j. 62 A 55/2021 - 6,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost proti výroku I. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 6. 2021, č. j. 62 A 55/2021 - 6, **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost proti výroku II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 6. 2021, č. j. 62 A 55/2021 - 6, **se o d m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Brně, jehož I. výrokem byla zamítnuta stěžovatelova žádost o osvobození od soudních poplatků a II. výrokem byl stěžovatel vyzván, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 2 000 Kč.

[2] Krajský soud vyšel v napadeném usnesení z toho, že podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), lze osvobození od soudních poplatků přiznat jen výjimečně ze zvlášť závažných důvodů. Z judikatury Nejvyššího správního soudu (dále také „NSS“) přitom plyne, že při zvažování, zda osvobození přiznat, je třeba brát v úvahu také charakter vedeného sporu, aby nedocházelo ke zneužívání tohoto institutu. Osvobození od soudních poplatků tak může být např. odepřeno účastníkovi řízení (byť nemajetnému), který vede s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často

pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovy životní sféry.

[3] Krajskému soud bylo z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede značné množství obdobných sporů, jaký plyne z podané žaloby (ve spise je založeno lustrum stěžovatelových věcí vedených před krajským soudem, pozn. NSS), již se domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného při vyřizování stěžovatelových žádostí o informace. Tyto spory se netýkají stěžovatelovy životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zájmu o veřejné záležitosti. Stěžovatel je oprávněn takové spory vést, je však na něm, aby nesl náklady s tím spojené, nebylo by spravedlivé požadovat, aby procesní riziko neúspěchu ve sporu nesl stát. Krajský soud proto jeho žádost zamítl.

[4] Druhým výrokem napadeného usnesení stěžovatele současně vyzval k úhradě soudního poplatku za podanou žalobu.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti vysvětlil, že se dlouhodobě zabývá legislativou v oblasti veřejné správy, proto podal žádost o informace o fungování žalovaného, což je jeho ústavně zaručené právo. Vzhledem k tomu, že žalovaný byl nečinný, podal následně žalobu ke krajskému soudu.

[6] Důvody, pro které mu krajský soud nepřiznal osvobození od soudních poplatků, hodnotí jako diskriminaci osoby se zdravotním postižením ve výkonu trestu odnětí svobody, která vedla k zamezení přístupu k soudní ochraně.

[7] Navrhuje proto zrušení napadeného usnesení a přikázání věci k projednání a rozhodnutí jinému senátu krajského soudu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, z důvodů, které zákon připouští (§ 102 a násl. s. ř. s.). Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost a ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení krajského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[9] Kasační stížnost je přesto částečně nepřípustná, neboť směřuje též proti výzvě krajského soudu k zaplacení soudního poplatku, tj. proti rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.

[10] Ve zbývajících částech směřuje kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu, proti němuž je kasační stížnost přípustná (rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků), Nejvyšší správní soud proto toto rozhodnutí přezkoumal, a to v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí

pokračování

vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[12] Již krajský soud přílehavě odkázal na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého: „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímo, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[13] V posuzované věci se stěžovatel domáhá ochrany proti nečinnosti ve věci žádosti o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to ve vztahu k fungování žalovaného. Z ničeho neplyne, že by požadované informace měly jakýkoli vztah k podstatným okolnostem stěžovatelova života. Ze stěžovatelových tvrzení je naopak zřejmé, že jde o spor vyvolaný jeho zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí.

[14] Jak již uvedl krajský soud a opakovaně též soud zdejší (viz např. rozsudky ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 - 19), stěžovatel má plné právo vést tyto spory, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namíste, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor kasačního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 As 14/2012 - 11).

[15] Krajský soud tedy správně uzavřel, že s ohledem na povahu sporu je namíste stěžovateli osvobození od soudních poplatků odeprít.

[16] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení, spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali vyloučení soudci.

[17] Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel spatřuje důvod podjatosti v procesním postupu v řízení. Ten však podle § 8 odst. 1, věty třetí, s. ř. s. nemůže být důvodem k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47). Tato argumentace tedy není opodstatněná.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Ze shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je v části směřující proti I. výroku napadeného usnesení nedůvodná, v této části ji proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. V části směřující proti II. výroku napadeného usnesení je kasační stížnost nepřipustná a Nejvyšší správní soud ji proto odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 a 3 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, respektive jeho kasační stížnost byla odmítnuta, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. července 2021

JUDr. Radan Malík
předseda senátu